

Editör'den...

“Savaş Domuzlarından Domuzların Savaşına”

“Politicians hide themselves away

They only started the war

Why should they go out to fight?

They leave that role to the poor, yeah”

Black Sabbath- War Pigs

Hukukla optimist bir münasebeti olmayan bir yayın ekibi olarak, önceki sayılara benzer olarak hukukun krizinden, beşeri ilişkilerimize dair kifayetsizliğinden bahsederek başlamak adetini kırmak için çabalarken, optimist sözcüğü bir optik/mercek/odak çağrışımı vesilesiyle öne çıktı. Optimist kelimesi günümüzde her ne kadar Türkçe’de ekseriyetle “iyimser” anlamına gelecek şekilde kullanılsa da kelimenin üzerindeki tozu üfleme bile hukukla optimist olmayan ilişkilene biçimimizin nedenlerine dair, bizi epistemolojik tercihlerimizin katmanlarına kadar götüren bir ayna tutuyor. Sözcük Fransızca “en iyi şey” anlamına gelen “optimum” kelimesinden tüerken; “optimum” sözcüğüyse Latince’de “seçmek, tercih etmek” anlamında kullanılan “opere” kökünden türeyen “optimus” kelimesiyle karşılık buluyor. Hukukla olan ilişkimiz bir tercih veya seçim olmadığı gibi toplumsal ilişkilere dair hakikat arayışındaki kılavuzlar arasında da “en iyi seçim” değil. Bu nedenle hukukun krizleri ve işlevsizlikleri üzerine dert yanarak başlamaktan daha doğal bir girizgâh yok gibi duruyor.

Önceki sayımızdan sonra aradan geçen zamanda Türkiye’de sayısız şekli ve maddi hukuksuzluk yaşandı, dünyada savaş tüm vahşetiyle devam ediyor. Bu satırların yazıldığı gün Ozzy Osbourne, şanına ve mirasına yakışır muhteşem bir veda konserinin üzerinden 17 gün geçtikten sonra, 76 yaşında hayata gözlerini yumdu. İsyani ve hakikatin sertliğini riffleriyle, sözleriyle müziğe bağışlayan Black Sabbath, Paranoid albümündeki War Pigs şarkısıyla oldukça sahil bir şekilde 1970’te

haykırmıştı savaşın ekonomi-politiğini. Ancak İsrail'in dünyayı ateşe vermeye çalıştığı bu günlerde "War Pigs"i ve Ozzy'yi tahayyül etmek çelişkileri gün yüzüne çıkaran kırılma anlarından biri gibi. Zira Siyonist politikalara yakınlığı ile bilinen Ozzy'nin İsrail'e verdiği destek gündem olmuştu. Bu çelişkiyi sıradan bir sanatçı ve eser arasındaki ilişkinin diyalektikindeki çelişki olarak görmek zor. Bu aynı zamanda savaşın ve barışın popülist söyleminin siyasetten sanata öznel üzerindeki hegemonyasını gösteren bir çıplak gerçek olarak karşımızda duruyor.

1970'ten bu yana bu diyalektikte değişen çok az şey olduğunu gösterdi ne yazık ki. Değişen şeylerden biri "savaş"ın tanımı, kapsamı ve biçimiydi bir diğeri de "war pigs" ifadesinin artık türcü bir söylem olduğunu kabul etmemiz. Sınırların dışındaki savaş sathı sınırların içindeki "makbul" kabul edilmeyenlere hukukun araçsallığıyla yayıldı. Makbul olmayanların kategorisi giderek çeşitlendi ve listeye insan olmayan hayvanlardan, kâr amacına hizmet etmeyen topraklara kadar yeryüzünün ontolojik olarak zapt edilemeyen tüm türleri dahil oldu. Bize şimdilik teselli olarak kalansa savaş domuzlarından, domuzların savaşı cephesine yaklaşmış olmamız.

Bu sayıda ağırlıklı olarak savaşın insan olmayan hayvanlara karşı nasıl işlediğine odaklanan üç yazı yer alıyor. Bunlardan ilki Serkan Köybaşı'nın "Ar. Gör. Enes Ersöz'ün Adalet Dergisi'nde yayınlanan 'Başiboş Sokak Köpekleri' ile İlgili Makalesindeki Sorunlar Üzerine" adlı makalesi. Serkan Köybaşı bu makalede Ar. Gör. Enes Ersöz'ün "başiboş sokak köpekleri sorununu" devletin pozitif yükümlülükleri bağlamında ele aldığı yazısındaki mantıksal ve hukuki hataları deşifre ederek devletin pozitif yükümlülükleri ile sokakta yaşayan köpeklerin yaşam hakkının hem etik olarak hem de hukuki olarak karşı karşıya getirilerek birinden birini seçebileceğimiz menfaatler olmadığını ortaya koyuyor.

Utku Özmakas'ın çevirdiği Mark Rowlands'ın "Sözleşmeci Yaklaşım ve Hayvan Hakları" adlı eseri, toplum sözleşmesi yaklaşımında sözleşmenin tarafları arasında insan olmayan hayvanların da bulunabileceğini, sözleşmeci yaklaşımın temel felsefi argümanlarını atomlarına ayırıp başarılı bir şekilde ortaya koyarak "hayvanların hak öznesi olamayacağı", itirazına güçlü bir karşılık inşa ediyor.

İnsan olmayan hayvanlarla ilgili son eser, Eren Paydaş'ın çevirdiği ve özetlediği "Göttingen İdare Mahkemesi'nin Veteriner Hekimin Buluntu Hayvan İçin Verdiği Hizmeti Sebepsiz Zenginleşme Hükmüne Göre İdareden Talebine İlişkin Kararı" İnsan olmayan hayvanların hukukla ilişkisinde doğrudan ve somut bir soruna ilişkin Almanya'da idare mahkemesinin verdiği hem hukuk tekniği bakımından hem de sonuçları itibarıyla örnek teşkil ederek yaygınlaşmasını temenni ettiğimiz bir karar. Söz

konusu kararda sokakta yaşayan hayvanların özel veteriner klinikleri tarafından tedavi edilmesi halinde tedavi masraflarının yerel yönetim tarafından tedaviyi uygulayan veteriner hekime sebepsiz zenginleşme hükümleri kapsamında geri ödenmesi gerektiğine hükmediliyor. Kararı, sokakta yaşayan hayvanlar için sağlık hakkı mücadelesinde bir merhale olarak görmek mümkün.

Türkiye’de son dönemde “makbul olmayanlar” listesinde liste başına yerleştirilen LGBTİQ+ özneleri ve LGBTİQ+ haklarını odağına alan Alexey Rûyan Aydın, *“LGBTİQ+’NİN HUKUK-POLİTİK’İ: Temel Kavramlar Uzmanında Lezbiyenler, Geyler, Biseksüeller, Translar, İnterseksler, Kuirler ve Artılar İçin İnşa Halindeki Hukuk Politikası Yönsmeleri, 2.”* adlı eseriyle küresel bir salgın haline gelen ve Türkiye’de de “aile yılı” söylemi ile arşa çıkarılan homofobi, transfobi ve LGBTİQ+ nefretiyle mücadelede kullanılabilecek hukuki araçların izini sürüyor.

Buğrahan Fertellioğlu ise *“Jurisdiction Matrix ve Özel Mahkemeler”* adlı eseriyle sinemada üzerine külliyatlar yazılmış ve “hukuk ve sinema” disiplinlerinin kesişiminde de en çok ilgiye mahzar olan Matrix filmine bu defa yargılama pratikleri ve ceza adaleti sistemi üzerinden bir mercek tutuyor. Özellikle terörle mücadele suçları gibi “devletin bekasına” karşı suçlar söz konusu olduğunda özel mahkemelerin veya “özellikle” teşekkül ettirilmiş mahkemelerin “raison d’Etat” misyonuyla, Matrix evrenindeki beka arayışı arasında paralellikler kuruyor.

Savaşın nesnesi olduğumuz günlerden barışın öznesi olduğumuz günlere erişmek ümidiyle...